

T i l l Ö r e b r o .

Till Närkeslandskapets huvudstad, till Olaus och Laurentius Petri födelsestad, till platsen för 1529 års betydelsefulla kyrkomöte har kallelsen gått om samling till allmänt svenskt kyrkosångsmöte, det sjunde i kyrkosångsrörelsens historia. Svenskar och främlingar hava lystrat till kallelsen, och äro, när dessa ord gå i press, redo att göra färden,

När tankar skynda i förväg till staden och mötet, och rannsaka vad där skall bjudas deltagarna, drar givetvis Bachs h moll mässa i främsta rummet uppmärksamheten till sig. I centrum för mötet måste med en naturkrafts nödvändighet mässan komma att stå. Detta på grund av verkets allt annat överglänsande monumentalitet.

För den som av den svenska kyrkosångsrörelsen hoppas en klart medveten *kyrkomusikalisk* insats, kan detta faktum endast vara en anledning till djup glädje och föranleda en innerlig önskan om framgång för företaget. Ty såsom "rikslikare" för kyrkomusiken framstår den gamla Thomaskantorn framför varje annan av kyrkomusikens heroer. Och i centrum av hans liv står die hohe Messe. En mera djuptänkt, helgjuten sammanfattning av hans gärning än hans h moll mässa gives icke. De skaror av sångare, den ungdom av i år, är lycklig som genom aktiv medverkan får konfronteras med och leva sig in i denna djupt religiösa, man kunde ha lust säga ställvis slutliga musikaliska tolkning av den kristna högmässans uråldriga liturgiska dokument.

Såsom musikalisk konstform, såsom en sannskyldig "visa i den högre choren" möter oss här mässan, och i den utgestaltning som Bach givit den — en enda gång gjorde han försöket att tolka mässans fasta ord och årtiondens arbete krävde det försöket av honom, som genom daglig gärning gjort sig innerligt förtrogen med deras mening och innehåll — i Bachs utgestaltning blir denna konstform till "die hohe Messe", den stora mässan, högmässan. Detta ej blott genom den överväldigande omfattningen, men främst genom den inre, andliga resningen.

Kanske har Bachs stora mässa i dessa tider en tvåfaldig mission att fylla: att öppna de allra innersta schakten av den musikaliska fyndort, som är Kyrkans musik, men ock att uppenbara de skatter som finnas —

för alla tillgängliga, men för många förborgade — i den söndagliga mäsans fasta ordning. Ty liksom die hohe Messe står i centrum i Bachs liv, så måste i varje kyrkomusikaliskt orienterad människas liv högmässan komma att begära platsen i centrum. En mera värnadsbjudande ciceron in i högmässan, en mera kunnig interpret av dess texter än Johann Sebastian Bach låter sig svårligen uppletas, så snart man lärt sig förstå hans tungomål.

Med något av pilgrimens förväntningar samlas vi därför till Örebro.

A. Adell.

Nutida strävanden inom orgelbyggeriet.

En gång i tiden var orgeln "instrumentens drottning". Då stod orgelkonsten i brännpunkten för de musikaliska intressena, då verkade på orgelbyggeriets och orgelmusikens områden mästare i sådan mängd som aldrig förr eller senare. Kulminationspunkten är J. S. Bach. Han betecknade uppfyllelsen av de löften, hans föregångare med sina konstnärliga insatser inom orgelmusiken givit, och hans dödsår — 1750 — blir därför slutgränsen för denna orgelns "storhetstid".

Med subjektivismens inträde i musiken, när denna med sin "jag"-inställning dödade kärleken till den polyfona stilen och den homofona med *en* solostämman (jag!) och underordnat ackompanjemang tog herraväldet, när människorna började längta efter "känsla", "lidelse", "romantik" i musiken — då blev orkestern det klangliga idealet, och orgeln, som med sin stillastående, kyska, objektiva ton var olämplig för denna nya, känslöbetonade stil, kom till att börja med i skymundan. Man fick inte ur orgeln det man väntade och då lämnade man den åt sitt öde. Storhetstiden var förbi.

När man sedan åter började fatta intresse för orgeln, var det inte för att bygga vidare på den gamla vägen enligt klassiska traditioner som man gjorde "förbättringar" utan för att försöka göra orgeln tjanlig romantikens musik. I detta syfte bemödade man sig att göra orgeln så lik orkestern som möjligt och glömde, att orgel och orgelton har något för sig egenartat, som alla andra instrument sakna och som man bort vara akt-sam om och sökt bevara, nämligen detta överpersonliga, över tiden upphöjda, som utgör orgelklangens särmärke och berättigar dess existens. Man kom inom orgelkonsten på avvägar, dem man sedan vandrat så gott som ända till vår tid. Dispositionsprinciperna omformades. Med orkestern